

Lauku un lauksaimniecības politika Latvijā

*Politikas struktūras pārmaiņas 2007.-
2013.gadā*

Runā: Guna Salputra, LVAEI

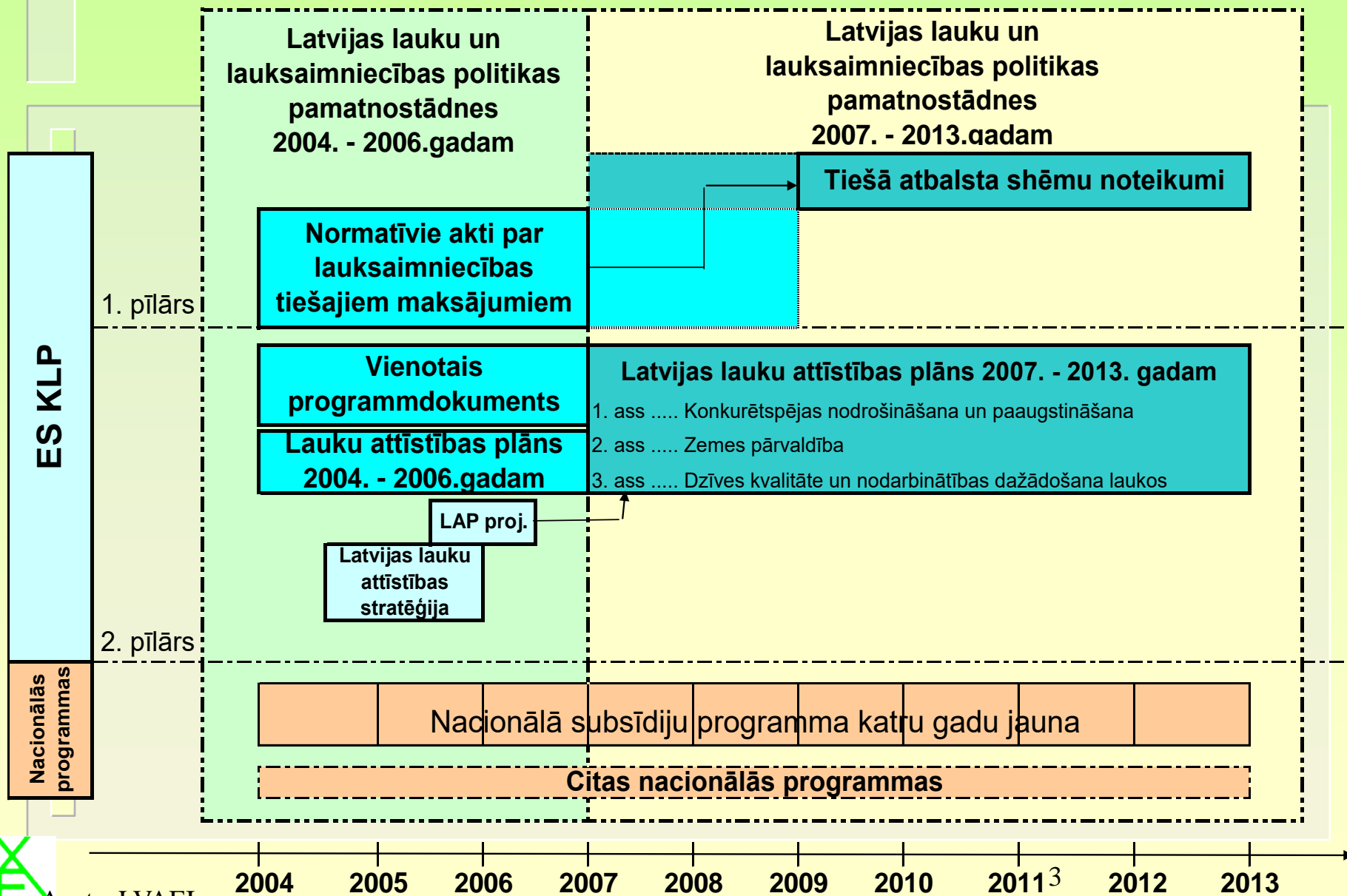
Latvijas augļkopju asociācija, 2005.gada 1.jūlijs

Šodien par:

- ❑ Latvijas lauku un lauksaimniecības politikas elementi pašreiz un 2007.-2013.gadā.
- ❑ ES KLP reformas un lauku attīstības politikas mērķi.
- ❑ Pasākumi mērķu sasniegšanai:
 - Reformētās KLP (1.pīlārs) tiešā atbalsta sistēmas pasākumi,
 - Lauku attīstības plāna (LAP) (2.pīlārs) pasākumi.
- ❑ Latvijas iespējas - vienotas lauku un lauksaimniecības politikas īstenošana.

Latvijas lauku un lauksaimniecības politikas elementi

ES KLP reformas un lauku attīstības politikas mērķi

ES KLP reforma

(apstiprināta 2003.gada
26.jūnijā):

1. Uz tirgu orientētas
lauksaimniecības
uzņēmējdarbības attīstība;
2. Ilgtspējīgas un videi draudzīgas
lauksaimniecības attīstība;
3. Lauku attīstība

2004. – 2013.gads

ES Padomes regulas

piedāvājums **lauku
attīstības** atbalstam:

1. Lauksaimniecības un
mežsaimniecības
konkurētspēja;
2. Zemes un vides pārvaldība;
3. Dzīves kvalitāte un darbības
dažādošana

2007. – 2013.gads

ES lauksaimniecības un lauku attīstības politika

Pasākumu asis politikas mērķu sasniegšanai

- ❑ Lauku attīstības plāna (LAP) (2.pīlārs) pasākumi:
 - 1.ass - Lauksaimniecības un mežsaimniecības sektora konkurētspējas celšana,
 - 2.ass - Vides un lauku ainavas uzlabošana,
 - 3.ass - Lauku dzīves kvalitātes un ekonomikas dažādošanas veicināšana,
 - 4.ass – Uzņēmējs (*Leader*)
- ❑ ES KLP (1.pīlārs) reformētās tiešā atbalsta sistēmas pasākumi – 5.ass.
- ❑ Nacionālās programmas – 6.ass.

Politikas pasākumu kopums.

Mērķis – konkurētspēja.

Atbalsts lauku attīstībai (*EAFRD*) – 1.ass

- ❑ Cilvēkresursu attīstība.
- ❑ Lauksaimniecības un mežsaimniecības fiziskā kapitāla paaugstināšana.
- ❑ Kvalitātes prasību ieviešana.
- ❑ Pārejas pasākumi.

Tiešais atbalsts (*EAGGF*) – 5.ass

- ❑ Pārmaiņas tirgus politikas pasākumos – intervences iepirkumu nosacījumu maiņa (šobrīd spēkā arī Latvijā).
- ❑ Tiešo maksājumu atdalīšana no noteiktas lauksaimnieciskās ražošanas

Tiešmaksājumu atdalīšana no ražošanas (1) – Latvijai vēl priekšā, ieviešot **Vienotā maksājuma (VM) shēmu**

Šobrīd Latvijā - **Vienotā platības maksājuma (VPM) shēma.**

Reformētās KLP **Vienotā maksājuma (VM) shēmas** ieviešana (ar iespēju piemaksāt arī papildus valsts tiešos maksājumus). Latvijai bija tiesības to darīt jau 2005.gadā, un ir jāizdara ne vēlāk, kā 2009.gadā.

VM tiesības tiek piešķirtas par LIZ ha,

tajā skaitā: apsēto aramzemi, pļavām, ganībām, papuvēm un obligāto atmatu kategorijai pielīdzināmajām platībām.

VM tiesības dod iespēju saņemt* maksājuma likmi par katru VM atbilstošu LIZ ha.

UZMANĪBU! Uz VM tiesībām piesakās vienu reizi VM shēmas ieviešanas gadā. Kas pirmajā gadā nepieteiksies, VM tiesības arī nākotnē nevarēs saņemt!

VM tiesības var pārdot (kopā ar LIZ vai bez tās), nomāt (tikai kopā ar LIZ) vai veikt citus darījumus.

* jābūt nodrošinātai obligāto vides, pārtikas nekaitīguma, dzīvnieku veselības un labturības standartu ievērošanai

Tiešmaksājumu atdalīšana no ražošanas (2)

Latvijai ir izvēle:

- ❑ Pilnīga atdalīšana –visus tiešmaksājumus iekļaujot Vienotajā maksājumā (atbalsts ir tikai par platību neatkarīgi no kāda produkta ražošanas apjomiem);
- ❑ Dalēja atdalīšana, noteiktu TM daļu tomēr joprojām maksājot par produkcijas vienību (ha vai mājlopu),
(Piemēram, laukaugiem var novirzīt līdz 25%, sēklu ražošanai – līdz 100% no attiecīgajam sektoram pieejamās TM aploksnes.)

Politikas pasākumu kopums.

Mērķis – vide un zemes pārvaldība.

Atbalsts videi un zemei (*EAFRD*) – 2.ass

- ❑ Lauksaimniecības zemes: mazāk labvēlīgie apvidi (MLA), *Natura 2000*, Agrovide, neproduktīvās investīcijas.
- ❑ Meža zemes: Lauksaimniecības zemju apmežošana, nelauksaimniecisko zemju apmežošana.

Tiešais atbalsts (*EAGGF*) – 5.ass

Prasības atbalsta saņēmējiem:
savstarpējās atbilstības ievērošana
– vides, pārtikas nekaitīguma,
dzīvnieku veselības un
labturības standartu sasniegšana

Savstarpējās atbilstības (zemes un saimniecību pārvaldības prasību) ievērošana – Latvijā obligāta pēc VM ieviešanas

Pašlaik Latvijā

VPM shēma.

Vides aizsardzības prasības, kuras nosaka pati dalībvalsts -

zemes uzturēšana labā lauksaimniecības un vides stāvoklī.

Ieviešot reformētās KLP **VM shēmu**

Prasības standartu sasniegšanai pārsvarā jau šobrīd ir iestrādātas Latvijas likumdošanā.

18 regulās un direktīvās definētu vides, pārtikas nekaitīguma, dzīvnieku un augu veselības un dzīvnieku labturības standartu pakāpeniska sasniegšana līdz 2007.gadam,

kā arī prasība nodrošināt labus lauksaimniecības un vides apstākļus – obligāts priekšnosacījums tiešā atbalsta saņemšanai.

Politikas pasākumu kopums. Mērķis – lauku attīstība.

Atbalsts lauku dzīves kvalitātei un nodarbinātības dažādošanai (*EAFRD*) – 3.ass

- ❑ Lauku ekonomikas dažādošana: lauku saimniecību pievēršanās neluksaimnieciskai uzņēmējdarbībai, mikro-uzņēmumu izveide un attīstība, tūrisma attīstība.
- ❑ Dzīves kvalitātes uzlabošana laukos.
- ❑ Vietējo rīcību attīstība.
- ❑ Apmācības.

Tiešais atbalsts (*EAGGF*) – 5.ass

- ❑ Tiešo maksājumu atdalīšana no noteiktas lauksaimnieciskās ražošanas
- ❑ Lauku atbalsta pasākumu papildus finansēšana no modulācijas rezultātā pieejamiem finanšu resursiem

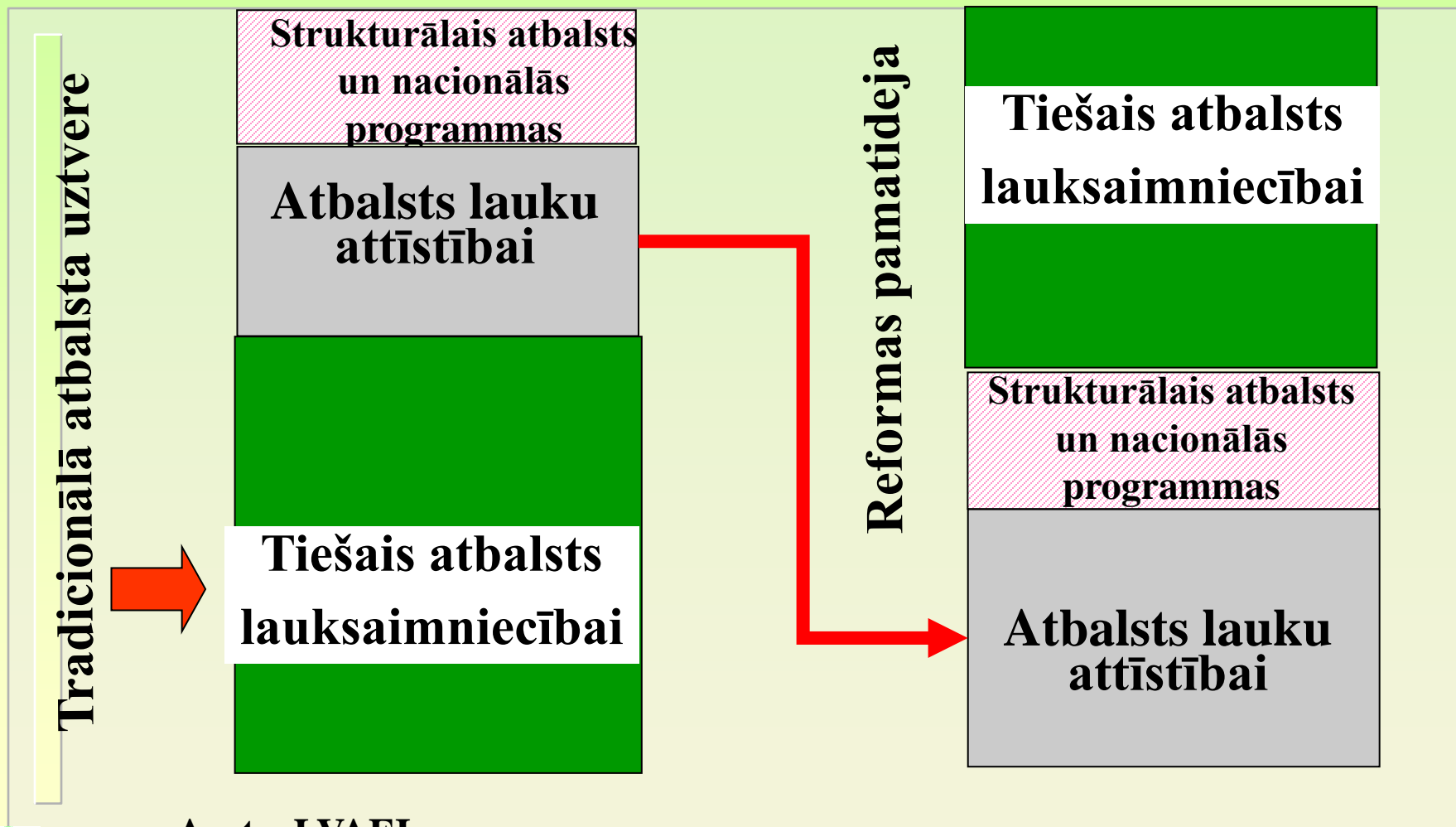
Modulācija - Latvijā ne agrāk, kā 2013.gadā

- ❑ Tiešmaksājumu samazinājums saimniecībām, kam TM saņemamais atbalsts pārsniegs EUR 5000 (LVL 3514).

ES-15 valstīs 2005.gadā samazinājums par 3%, 2006.g. -4%, 2007.g. un turpmākajos gados - 5%.

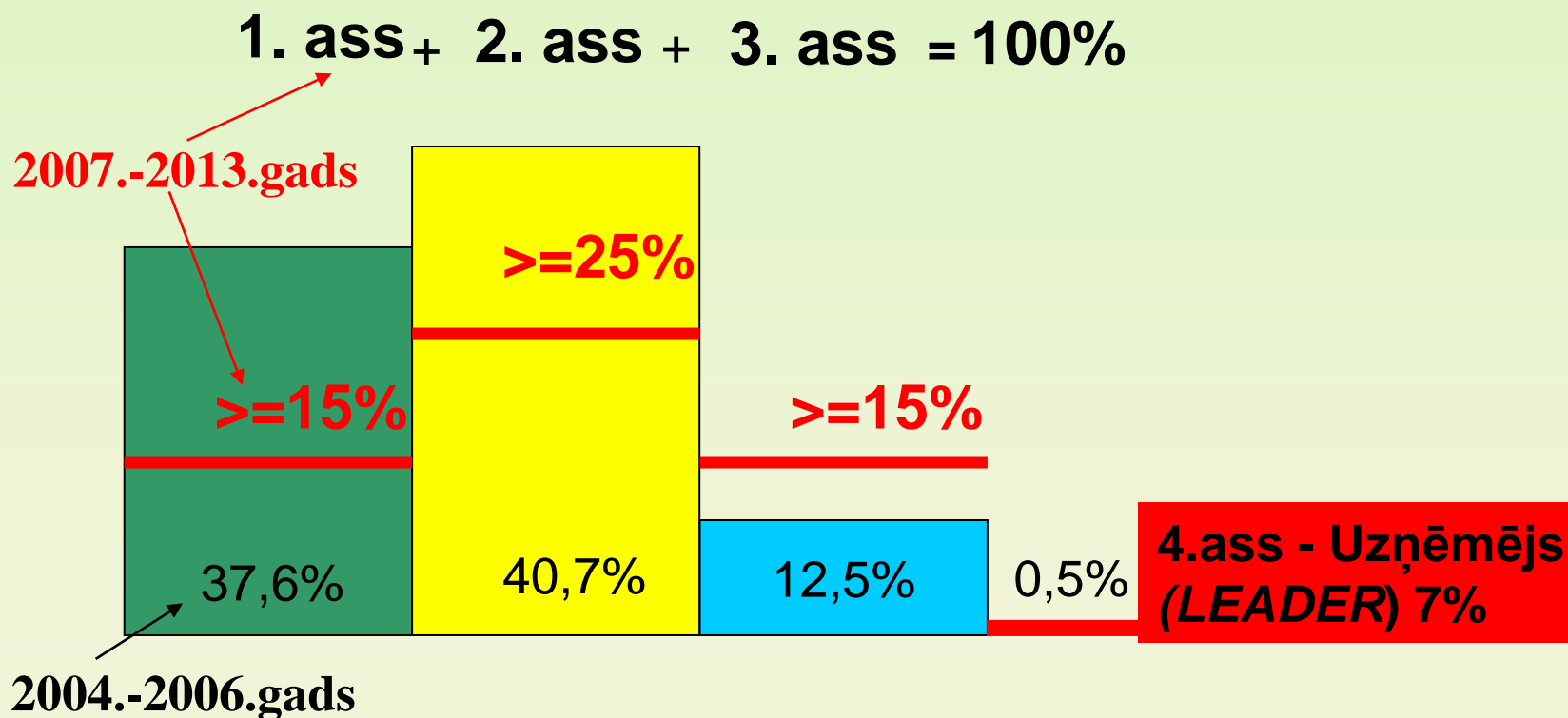
- ❑ Ne mazāk, kā 80% no dalībvalsts modulācijas fonda tiks atstāti valsts rīcībā lauku atbalsta pasākumu papildus finansēšanai.
- ❑ Modulācija jaunajās dalībvalstīs – tikai pēc ES tiešmaksājumu likmju 100% līmeņa sasniegšanas. Tas būs 2013.gadā.

ES atbalsts lauksaimniecībai un KLP reformas pamatideja

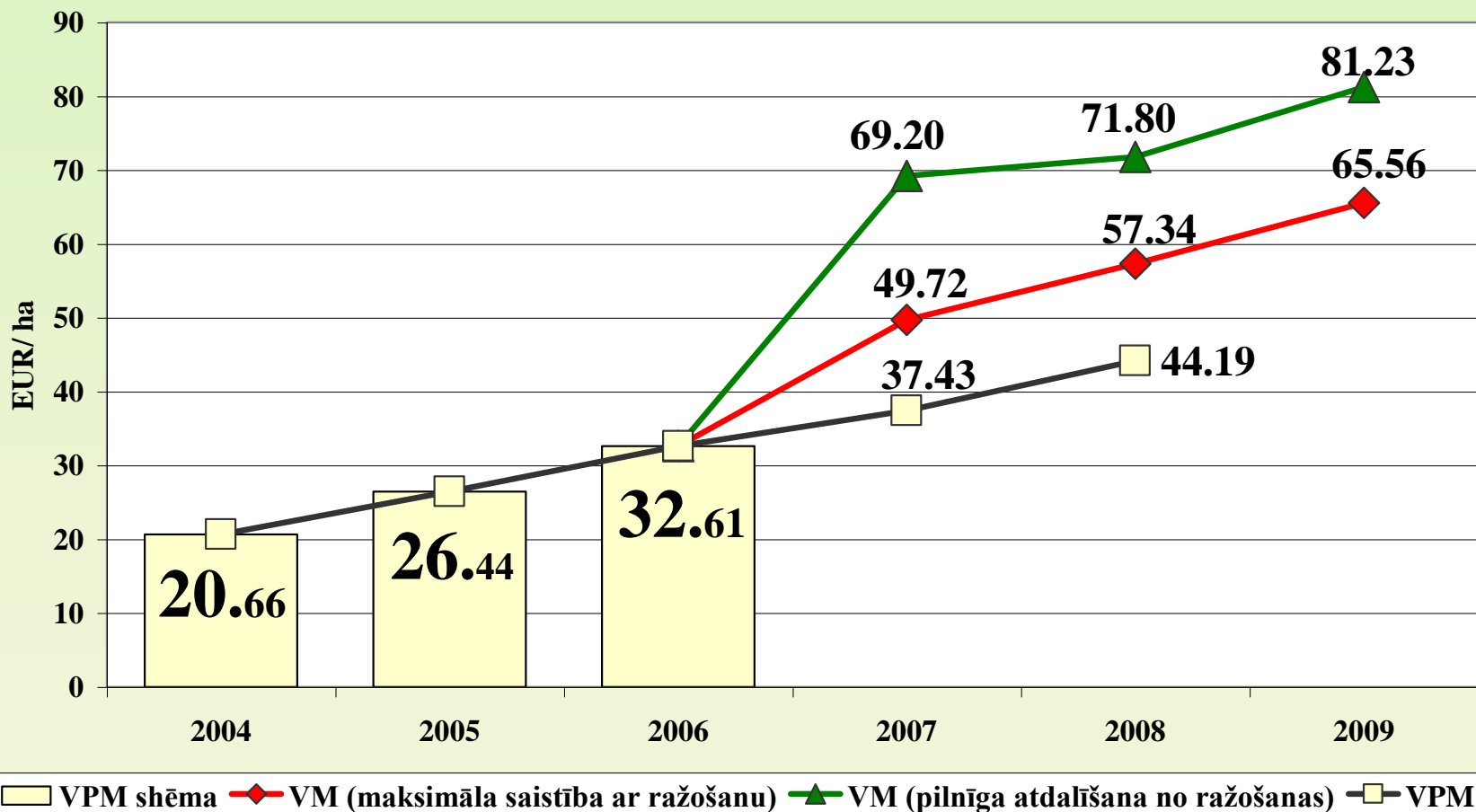
Avots: LVAEI

Lauku attīstības plāna (LAP) pasākumu 1.-4.ass finansējums 2004.-2006. un 2007.-2013.gada periodā

Avots: ZM Eiropas Savienības un valsts atbalsta departaments

No ražošanas atdalītais maksājums - VPM vai VM, 2004.-2009.gadā, EUR/ha

Avots: LVAEI aprēķini, izmantojot R1782/2003

Latvijas iespējas - vienotas lauku un lauksaimniecības politikas īstenošana.

- ❑ **Lauku attīstības politikas mērķu noteikšana.**
- ❑ Atkarībā no noteiktajiem politikas mērķiem:
 1. Lauku attīstības plānā (2.pīlārs): finansējuma sadalījums starp asīm un izvēlētajiem īstenojamiem pasākumiem,
 2. Reformētās KLP tiešā atbalsta sistēmas (1.pīlārs) ieviešanas scenārija izvēle:
 - ✓ Kad ieviest VM shēmu (2007. – 2009.gads),
 - ✓ Cik lielā mērā atdalīt tiešos atbalsta maksājumus no ražošanas
 - ✓ Kādu shēmu izvēlēties VM īstenošanai - reģionāli neitrālu vai reģionāli diferencētu.